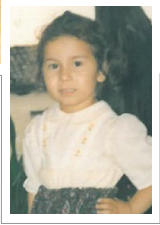
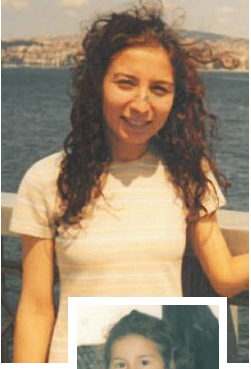


Çocukların Dilinden: *Sen ıslık Çalmayı Bilir misin?* ve *İki Gözüm Üzümüm*

Özlem GÜLELMA*



Hayati ve insanı anlamlandırma çabasıyla ya da sadece şairin iç çatışmalarını, duygularını yansıtmaya amacıyla yazılmış olsun şiirin farklı bir boyutu vardır. Bu farklılık Necdet Neydim’in çocuk gözüyle, çocuk diliyle ve duyarlılığıyla kaleme aldığı şiirlerde açıkça farkedilmektedir. Şiirleri, *Sen ıslık çalmayı bilir misin?* (2007) ve *İki gözüm üzümüm* (2012) adlı kitaplarında yer almaktadır.

Sen ıslık çalmayı bilir misin? ve *İki gözüm üzümüm* adlı şiir kitaplarıyla 6-12 yaş arası çocuklarla birlikte yetişkinlere de seslenmektedir şair. Özellikle *İki gözüm üzümüm* kitabında yer alan Türk edebiyatı tarihinde önemli yeri olan altı şairimizin en bilinen şiirlerini çocuklara uygun bir üslupla yeniden yazması dikkate değer bir çalışmadır. Bu çalışma için seçtiği şairler ve şiirleri şunlardır: Orhan Veli Kanık ve “Güzel Havalarda”, Bedri Rahmi Eyüboğlu ve “Karadut”, Attila İlhan ve “Üçüncü Şahsın Şiiri”, Sabahattin Kudret Aksal ve “Bir Sabah Uyanmak”, Cahit Sıtkı Tarancı ve “Abbas”, Ahmet Muhip Dıranas ve “Fahriye Abla”.

Necdet Neydim’in *Sen ıslık çalmayı bilir misin?* adlı kitabında 47 şiir, *İki gözüm üzümüm* adlı kitabında ise 43 şiir yer almaktadır. Şiirlerde konuların çok çeşitli olduğu görülür. Bu çeşitlilik karşımıza hep tanıdık, bildik, yakın çevremizdeki çocukları çıkarmaktadır. Bu çocuklar o kadar tanıdık ki gündelik hayatın telaşına kapılıp unuttuğumuz, ilgi ve sevgi bekleyen kendi çocuklarımızdır. Fikirleri asla sorulmayan, düşüncelerinin dile getirilmesine dahi izin verilmeyen, birey olarak görülmeyen bu çocuklar, şiirlerde sıkıntılarını rahatlıkla dile getirirken beklentilerinden de söz etmektedirler. Şair, bu bağlamda çocukların dili olmaktadır. Nitekim kendisi de bu durumu açıkça belirtir: “Ben yazdığım şiirlerde hep sizin diliniz olmayı istedim ve sizi anlatmaya çalıştım.” (*İki gözüm üzümüm*, s. 6-7).

Neydim’in şiirleri ile dünyaya ve insanlara özgü farklı bakış açısı kazanacak olan 6-12 yaş arası çocuk okurların seslenişleridir. Bu sebeple de gerçekçi ve duyarlılık dolu seslenişlerdir.

* Araştırmacı.



Neydim'in şiir anlayışı; çocuğun şiirde özgürleşmesi, kendini bulması, görmesi ve dile getirmesi amacını taşımaktadır.

*Neydim bu amacını şu sözleriyle desteklemektedir: "Edebiyat ders verme aracı değildir. Edebiyatta siz hayatın içine girer; orada dolanırsınız. Keşfeder, sorgular, sorar; kendi sonuçlarınızı çıkarırsınız. Edebiyat ders vermez ama hayatın içinde siz o yolculuklardan çok şey öğrenirsiniz. O yolculuğu yaşamak önemlidir."*¹

Hem çocuğun dil gelişimini sağlaması bakımından hem de okuduğu metni anlayıp yorumlayarak dil zevkine ve bilincine ulaşmasını gerçekleştirmesi anlamında dil ve üslubun özenli kullanımı gereklidir. Dil ve üslup bakımından Neydim'in şiirleri, çocuğa çağın günlük konuşma edimini kavratacak şiirlerdir. Özellikle tekerlemelerin ve deyimlerin kullanımı Türkçe-

nin gücünü çocuk okuyuculara hissettirmekte ve böylece çocukların okuma isteklerini de artırmaktadır.

Çocuğun gerçek yaşamda karşılaşılabileceği konuları ele alan eserler kurgulanmalıdır. Çünkü çocukların bilgi ve tecrübeleri azdır.

Şiirinde evrensel bir çocuk sevgisiyle çocukları kucaklayan Neydim, ele aldığı konuların çeşitliliği ile çocukların duyu ve düşünce dünyasına da ışık tutmakta; onların özgürlüğünden, eşitliğinden söz etmektedir. Çocuğun okuduklarından yapacağı çıkarımlar kendisine hazır sunulan bilgi ve tecrübelerden daha etkilidir.

Neydim'in, şiirlerinde kalıp yargılar yerine deyimlere yer vermesi çocuğun estetik dil kullanımını geliştirerek onu şiire yaklaştırmaktadır. Okurun şiirlerdeki hayata dair detayları duyulanarak, heyecanlanarak edinmesini sağlamak amacıyla Neydim, her şeyi gözlemlediği biçimde, abartmadan, kendine özgü üslubuyla aktarmıştır.

Neydim'in şiirleri eğitcilik, öğreticilik boyutuyla değil sanatsal amaca yönelik olarak, estetik zevk ve düşünce kazandırması bağlamında sorgulayan, eleştiren iletileri daha yoğun olarak içermektedir. Bu iletiler, çocuğun bakışıyla sunulan karakterler ile aktarılmaktadır. Neydim'in şiirlerinde çocuklara yabancı durumunda olacak herhangi bir karakter söz konusu değildir. Her çocuk ayrı bir kahramandır ve sosyal çevresiyle bir bütünlük içinde sunulmaktadır. Farklı sosyal çevreden çocuklarla okurun dünyası genişletilmektedir. Kahramanlar nesne olarak görülmemektedir ve çocuğun gelişim psikolojisine uygun olarak şiirlerinde yer almaktadırlar.

Neydim'in kitaplarındaki resimler, 6-12 yaş çocukların görsel yeteneğini geliştirerek estetik duyu kazandıracak nitelikte çizimlerdir. Resim diliyle iletişim görsel bir yorum olarak şiirlere yorum katmaktadır. Böylece resimler bir uyarıcı olarak çocukta düşünme, düşünme yetilerini harekete geçirmektedir.

1 Ü. Avcı (2013). Ümran Avcı ile Edebiyat Söyleşileri, Habertürk, <http://www.haberturk.com/yazarlar/umran-avci/843930-edebiyat-ders-verme-araci-degildir> (Erişim tarihi: 02.06.2013).

Bu resimler, Suzan Aral tarafından çizilmiştir. Aral, ödüllü bir grafik tasarımcısı olarak sade ve çocukların anlamlandırabileceği şekilde şiirlerle bağlantılı çizimler yapmıştır. Ayrıca resimler doğru yerde konumlandırılarak şiirlerin daha iyi anlaşılması sağlanmıştır.

Örneğin; *Sen ıslık çalmayı bilir misin?* adlı şiir kitabında ön ve arka kapağın üst tarafında çocukların bacaklarını görmekteyiz. Bunlar yürüten çocuklardır ve kimi yalınayaktır; kimi tekerlekli paten, kimi de renkli çoraplar giymiştir. Arka kapağın üst bölümünde çocukların geçişi devam etmektedir. Buraya çarık ve spor ayakkabılı çocukların bacakları da ilave edilmiştir.

Neydim'in *Sen ıslık çalmayı bilir misin?* adlı kitabında yer alan şiirlerinde yazım ve noktalama kurallarına büyük ölçüde dikkat ettiği görülmektedir. İkinci şiir kitabı *İki gözüm üzümüm*'de noktalama işaretlerini kullanmadığı şiirleri de mevcuttur. Kendisi bu konuda "hem küçük harf hem de noktasızlık temel prensibim" diyerek "ritmi okurun bulması için onu özgür bırakmak gerektiği" görüşündedir.

Sonuç olarak, şiirlerdeki dil, çocuğun kendine özgü içtenliğiyle kullanılmıştır. Cümleler, çocukların anlamlandıramayacağı kadar uzun ve ağır değildir. Ustalıkla aktarılan karakterler oldukça zengindir ve ele alınan konular yaşamla bağdaşmaktadır. Masalsı unsurlar çocukları hem eğlendirecek hem de düşündürecek özelliktedir. Resimler estetik kaygı göz önünde bulundurularak resim sanatı bağlamında 6-12 yaş çocuğun algılayışına uygundur. Ayrıca resimler, şiirlerin konusu ile bütünleşerek kavranan içeriğin akılda kalıcılığı sağlanmaktadır.

Noktalama işaretleri ve yazım kurallarıyla ilgili olarak belki bir sıkıntı oluşabileceği düşüncesindeyiz. Özellikle ilkokul çağındaki çocukların bu kullanımları benimseyip uygulamaları söz konusu olabilecektir. Ortaokul dönemindeki çocuklar ise dil kullanımındaki bu değişiklikleri fark edebilirler.



Çizgi: Bekir Gürgen

